

ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ

Клим Н.М., канд. екон. наук, доцент

Грицак О.С., канд. екон. наук, доцент

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів

Організація обліку, звітності та оподаткування суб'єктів господарювання у готелях та інших об'єктах, призначених для обслуговування тимчасово розміщених осіб мають вплив на результати діяльності і наповнення державного та місцевих бюджетів у вигляді загальнодержавних та місцевих податків (таблиця 1) [1].

Таблиця 1

Оподаткування сфери гостинності

Загальнодержавні податки і обов'язкові платежі	Податок на додану вартість
	Акцизний податок
	Податок на прибуток
	Податок на доходи фізичних осіб
	Мито
	Державне мито
	Плата (податок) за землю
	Податок з власників транспортних засобів і інших самохідних машин і механізмів
	ЄСВ
Плата за торговий патент та на деякі види підприємницької діяльності	
Основні місцеві податки і збори	Податок з реклами
	Комунальний податок
	Готельний збір
	Збір за паркування автотранспорту

Складено на основі [1; 7].

Щодо «тимчасово розміщених», то визначене це трактування у Порядку № 803 через надання послуг з тимчасового проживання (розміщення) та процедури встановлення категорій готелів і інших об'єктів, що для таких послуг призначені [4].

В умовах дії воєнного стану більшість суб'єктів господарювання сфери надання послуг готельно-туристичної індустрії переорієнтувались на обслуговування тимчасово переміщених осіб. Заходи щодо забезпечення прийому, проїзду, розміщення та облаштування вимушених переселенців є видатковими зобов'язаннями України та органів місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції із забезпечення прав і свобод громадян.

Тимчасово переміщеними особами вважаються «громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту і окупації та яка тимчасово перебуває в іншій адміністративно-територіальній одиниці в межах України незалежно від строку такого перебування» [3].

У ЗУ «Про туризм» готелі розглядаються як «засіб тимчасового розміщення, що складається з шести і більше номерів та в якому суб'єктом господарювання надаються готельні послуги, тобто дії (операції) суб'єкта господарювання з тимчасового розміщення споживача шляхом надання номера (місця) в готелі, а також додаткові послуги, що надаються споживачу відповідно до категорії готелю» [6]. Правове регулювання порядку надання послуг з тимчасового розміщення осіб визначено відповідною Постановою Кабміну України №297 [2]. У ньому здійснено поділ засобів (готелів) для розміщення на колективні (більше 30-

ти місць) та індивідуальні (житло, в якому за плату або безоплатно надається обмежена кількість місць (менш як 30). У такому засобі одиниці розміщення (кімнати, житло) повинні бути відокремлені одна від одної). Зазначено також, що «послуги з тимчасового розміщення (проживання) – це діяльність юридичної та фізичної особи з надання місця для ночівлі у засобі розміщення за плату, а також інша діяльність, пов'язана із тимчасовим розміщенням (проживанням), передбачена законом» [2].

У ПКУ визначено поняття «об'єктів, які призначені для надання послуг у готельній сфері: ...до об'єктів нежитлової нерухомості відносяться: будівлі готельні – готелі, мотелі, кемпінги, пансіонати, ресторани та бари, туристичні бази, гірські притулки, табори для відпочинку, будинки відпочину» [1]. Відповідальними за послуги із тимчасового розміщення є юридичні або фізичні особи, які надають цей вид послуг, які окрім сплати податків, пов'язаних із своєю звичайною діяльністю виступають податковими агентами зі сплати туристичного збору.

Органи місцевого самоврядування встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону і встановлення туристичного збору є правом, а не обов'язком сільських, селищних, міських рад або рад об'єднаної територіальної громади, створеної згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. Ставка збору встановлюється за одну особу за одну добу тимчасового розміщення – до 0,5% для внутрішнього туризму та до 5% – для в'їзного туризму.

У р.262 ПКУ запропоновано справляти туристичний збір з усіх громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної або міської ради про встановлення туристичного

збору, й отримують послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений термін [1]. При цьому не враховуються відмінності в цілях та термінах перебування, а вимога щодо сплати туристичного збору може висуватися до особи, яка не є туристом. Згідно ст.268.2.1. ПКУ не сплачують туристичний збір особи, які є резидентами та знаходяться у від'їзді й тимчасово розміщуються у місцях проживання. З п.п.268.2.2. ст.268 ПКУ, платниками збору не можуть бути особи, взяті на облік як внутрішньо переміщені особи, які тимчасово розміщуються у місцях проживання (ночівлі), визначених п.п.268.5.1. ПКУ, а інформація про адресу таких місць зазначена в довідці про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи як адреса фактичного місця їх проживання чи перебування за умови надання податковому агенту копії документів, що свідчать про цю пільгову категорію.

Підставою для обліку доходів діяльності суб'єктів господарювання чи ФОПів сфери гостинності та визначення бази оподаткування готельним збором до бюджету громади є первинні документи, визначені наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України № 230 [5].

Для цілей оподаткування важливим є питання обов'язковості процедури сплати авансових внесків до тимчасового розміщення у місцях проживання податковим агентам, які справляють цей збір та пред'явлення податковим агентам відповідних документів про пільгу внутрішньо переміщених осіб.

Особливістю оподаткування ПДВ суб'єктів готельного бізнесу, що зареєстровані його платниками є застосування пільгової ставки у розмірі 7%, яка відноситься до послуг з проживання для готельних операцій за класом

5.10 КВЕДу. Це операції, пов'язані із короткостроковим розміщенням і проживанням осіб зазвичай на тижневій або добовій основі, послуги з прибирання в номерах, забезпечення харчування і напоями, заміни постільної білизни, паркування, послуги пралень, басейнів, спортивних залів, зон відпочинку та розваг, тощо [5]. Цей клас включає діяльність із розміщування у готелях (в т.ч. курортних готелях, класу люкс та мотелях). Інші операції (класах груп 55.2., 55.3.. 55.9.) оподатковуються ПДВ за ставкою 20%. Готелі не виписують ПН, а право на податковий кредит покупець одержує на підставі готельного рахунку і чеку.

Суб'єкти господарювання сфери гостинності як юридичні особи можуть обрати найоптимальнішу систему оподаткування (або загальну систему або третю групу спрощеної системи оподаткування). У разі застосування загальної системи оподаткування сплачується 18% податку на прибуток (від суми чистого доходу як різницю між нарахованими доходами і понесеними витратами). При виборі третьої групи сплачується ЄП 3% доходу (для платника ПДВ) або 5% доходу (для неплатників ПДВ). Обмеження щодо найманих працівників немає, проте обсяг доходу не має перевищувати протягом календарного року 1167 розмірів мінімальної заробітної плати.

ФОПи, що обирають загальну систему оподаткування, сплачують ПДФО (18%), військовий збір (1,5%) із суми чистого оподаткованого доходу (різниця між загальним оподатковуваним доходом та витратами, пов'язаними з господарською діяльністю і підтвержені документально). Якщо ФОП не є платником ПДВ, має не більше 10 найманих працівників і обсяг наданих послуг не перевищує 834 розмірів мінімальних заробітних плат, то для надання готельних послуг може обрати 2 групу, але надавати послуги лише населенню та суб'єктам підприємницької діяльності,

що також сплачують ЄП і не має права здійснювати продаж алкоголю і тютюнових виробів.

Уваги заслуговують також проведення операцій із надання послуг тимчасового проживання фізичними особами, які не є зареєстрованими суб'єктами підприємницької діяльності. Враховуючи те, що такий вид бізнесу може мати сезонний характер, доцільно розглянути можливість уведення стандартної плати за цей вид діяльності у вигляді ліцензії (місячної або кварталної) у залежності від місце розташування, сезонності та виду об'єкта нерухомості.

Оптимізація системи оподаткування є основним завданням податкового адміністрування в межах країни та ефективним фіскальним інструментом підвищення прибутковості бізнесу сфери гостинності.

Перелік посилань:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

2. Порядок надання послуг з тимчасового розміщення (проживання): Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. №297 (у редакції від 22.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/297-2006-%D0%BF#Text>

3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 р. №1706-УІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

4. Про затвердження Порядку встановлення категорій готелям та іншим об'єктам, що призначаються для надання послуг з тимчасового розміщення (проживання). Постанова КМУ від 29.07.2009 №803 у редакції від 07.12.23. URL:<https://ips.ligazakon.net/document/KP090803>

5. Пільгова ставка ПДВ для готелів, культури і туризму з 1 січня 2021 року. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-igotnaya-stavka-ndsdlja-gostinic-kultury-i-turizma-1-yanvarya-2021-goda>

6. Про туризм: Закон України у редакції від 01.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Напрями вдосконалення оподаткування підприємств готельного господарства. URL: <https://buklib.net/books/26590/>.